

בטיחות בלולים ובמדגרות

דף מידע מאת: יואב גרשון

רקע:

גידול בעלי החיים במשק החקלאי כולל בתוכו גם עיסוק בעופות, והכרת הסיכונים האפייניים לענף. אנו מבחינים במספר סוגים ואופנים של גידול, ובהם גידול הודים (בהם לא יעסוק דף מידע זה), גידול עופות לביצים (מטילות) וגידול עופות למאכל (פיטום ורבייה). נושא עיקרי ורב חשיבות בענף הלול הוא המדגרות – בהן בעצם מתחיל "תהליך היצור".

אם כך, קיימים שלושה סוגי גידולים:

1. לולי רפד – בהם העופות נמצאים על הריצפה (ולא בכלובים עיליים).
2. לולי מטילות (בכלובים עיליים).
3. מדגרות.

אתייחס גם להיבטים הגיהותיים ולסיכונים במערכות המכניות הקיימות בכל אחד מסוגי הלולים האלו, לפי אפיונו ויחודו – אם כי ברשימת הסיכונים לא אעשה הפרדה ואתייחס לסיכונים בכלל.

מערכות האבסה (האכלת העופות) – קיימים מספר סוגים כגון מאביס שרשרת, מאביס חילזון ומאביסים נגרים.

המערכות מורכבות ממיכל (סילו) מרכזי ממנו מובל האוכל (התערובת) אל מיכל ביניים ("אמבטיה") וממנה אל גלגל היסב המחלק את האוכל לאורך כל הלול.

המערכות מופעלות אוטומטית ללא מגע יד אדם ועל כן ישנה סכנה בשל הפעלה בלתי ניתנת לשליטה על ידי העובד – לעיתים קרובות המערכת "נסתמת" והעובדים נוטים להוציא את הסתימה מבלי שיהיו מודעים לכך כי המערכת עלולה לפעול לפתע ללא אזהרה. במקרים אלו נקטעות אצבעות, ובמקרים חמורים אף כל כף היד.

יש כמובן ראשית לנתק את מפסק החשמל הראשי של המערכת ולוודא הפסקה מוחלטת של כל המערכות הסובבות.

יש לוודא כי בעת ההפעלה כל המגינים הוחזרו למקומם וכי נקודות צביטה או לכידה מוגנות לבטח.

חלקי המערכת המרכזיים הם:

סילו – סכנת נפיצות ולכידה וכמובן התייחסות ל – "מקום מוקף" כהגדרתו ב"פקודת הבטיחות בעבודה – נוסח חדש, תש"ל 1970" סעיפים 88-93.

נפה – סכנת לכידה בין התוף ובין השרשרת וכן סיכונים ארגוניים של ויברציות.

חשמל – מנועים שונים אליהם יש להתייחס כאל כל מתקן חשמלי.

מאביס חילזון – צלחות סובבות וכן חילזון המונע בכח המנוע ועלול להוות סיכון של לכידת אצבעות.

מזין – המערכת המובילה את התערובת אל צלחות ההאכלה וגם בה קיימת תנועה מתמדת העלולה להוות סיכון במידה ונתפסות בה ידיים או חלקי לבוש.

באותו עיקרון בדיוק פועל **אוסף הביצים** – מערכת סובבת רציפה האוספת את הביצים מתאי המטילות ומרכזת אותן למקום מרכזי.

ידועות תאונות עבודה אשר התרחשו במערכת איסוף הביצים, לכאורה היא פועלת במהירות נמוכה ובכח לא גדול, אולם די בדש בגד או שיער ארוך ולא אוסף הנתפס בה, והנזק קטלני.

בלולים קיימים גם מאווררים גדולים לגביהם יש להקפיד כי הסבכות (הרשתות) תהיינה מוגנות בפני הכנסת אצבעות או ידיים.

בלולים (בכלל) יש טרקטורים קטנים ("בובקטים"), עגלות מהפכות ("הייברים"), וכן כלים וציוד נוסף אשר מחייבים שימוש נאות ובטיחותי בהתאם לתקנות ולדרישות.

נושא רב חשיבות בלולים הוא מניעת השריפות והטיפול באש. החום הרב, הרפד ומערכות החימום לאפרוחים (בעזרת מזוט או חשמל) מהווים סכנה גדולה המחייבת הגנות ומערכות גילוי והתרעה וכן אמצעים לכיבוי אוטומטי מהיר ביותר.

גהות - בלול קיים אבק רב שמקורו ברפד, בהפרשות העופות ובחומרי החיטוי המשמשים בלול. בלולים קיימים ריכוזים גבוהים של אמוניה וכן פורמאלדהיד המחייבים איוורור נאות, הכנסת אוויר נקי מידי מספר שעות וכן נקיטת אמצעי מיגון אישיים לעובדים המבצעים את תהליך החיטוי.

מדגרות

ישנם עובדים הרגישים לפלומת האפרוחים ומפתחים אלרגיה, עובדים אלו נדרשים לנקוט באמצעי מיגון מתאימים או להפסיק עבודתם במדגרות.

השימוש בפורמאלדהיד הוא בעיקר לחיטוי הביצים ולחיטוי הכלים (למניעת העברת המחלות) וכן לשם "צביעת" הביצים בצהוב.

במדגרות שוררת לחות גבוהה ביותר וכן תחלופה יחסית מעטה של אוויר נקי (בשל דרישות הבידוד והשמירה על טמפרטורות קבועות בעת ההדגרה) – יש לאפשר לעובדים הפסקות מתאימות לשם נשימת אוויר צח מעת לעת.

חומר נוסף המשמש לחיטוי הוא הגלוטראלדהיד – אף הוא חומר חריף ומסוכן הידוע כגורם מסרטן (בערכים גבוהים) ויש לנקוט לגביו את כל הכללים לגבי זמני חשיפה ורמות חשיפה מותרות (TLV – C 0.05 ppm).

במדגרות ובלולים המבוקרים פועלות מערכות חימום, לרוב על ידי מזוט או סולר (לעיתים רחוקות ניתן למצוא גם מערכות חשמליות) – מערכות אלו מחייבות תחזוקה ושימוש ובדיקה ככל מערכת קולטי חום (דוודים) ויש לוודא בדיקה על ידי בודק מוסמך במועדים הנדרשים וכן מערכות גילוי וכיבוי אש אוטומטיות למניעת שריפות.

לסיכום –

העבודה בלולים ובמדגרות מחייבת הכרת הסיכונים וידיעת אופן הטיפול בהם תוך עבודה נאותה ובטיחותית ושמירה קפדנית על כללי הזהירות והבטיחות.